

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ**

“Допущено до захисту”
Завідувач кафедри дизайну
Віктор КАРПОВ

Протокол засідання кафедри
№ від “ ” травня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
Створення дизайну книги Гарпер Лі «Вбити пересмішника»
Спеціальність 022 «Дизайн»
Освітня програма 022.01.01. «Графічний дизайн»
Освітній рівень перший (бакалаврський)

Здобувач вищої освіти :
Препелиця Вікторія Дмитрівна
група Гдб-1-21-4.03
Науковий керівник:
Кардаш Олег Васильович
Д.т.н, професор кафедри
дизайну
Куратор дизайн-проєкту:
Волгін Юрій Євгенович
Старший викладач кафедри
дизайну, член спілки рекламистів України
Рецензент: _____

Київ-2025

Анотація

Препелиця В. Д. Розробка дизайн-концепції художнього оформлення роману «Вбити пересмішника» для підліткової аудиторії. Кваліфікаційна робота. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 47 ст.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, методологічну базу та практичну цінність розробки. Перший розділ є теоретичним і містить аналіз історичних аспектів книжкового дизайну, сучасних тенденцій оформлення підліткової художньої літератури, особливостей візуального сприйняття підлітків, а також приклади оформлення видань роману «Вбити пересмішника» Гарпер Лі. Окреслено проблематику існуючих оформлень та потребу в новому дизайнерському підході. У другому розділі представлено практичну частину проекту: здійснено художній аналіз змісту твору, розроблено авторську концепцію на основі метафоричних образів птаха та червоної нитки, обрано стилістику, палітру, типографіку, створено дизайн обкладинки, внутрішніх розгорток із ілюстраціями, а також підготовлено макети до друку та презентаційні планшети.

У висновках узагальнено результати роботи, підкреслено значущість символічного дизайну для трансляції глибоких соціальних тем у класичних літературних творах для молодшої аудиторії.

Ключові слова: книжковий дизайн, ілюстрація, візуальна мова, Гарпер Лі, птах, червона та біла нитка, підліткова аудиторія, айдентика книги. Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів здійснюється з посиланням на відповідні джерела.

Annotation

Prepelytsia V.D. Development of a Design Concept for the Visual Interpretation of *To Kill a Mockingbird* for a Teenage Audience. Qualification paper. Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 2025. 47 p.

The qualification paper consists of an introduction, two chapters, conclusions, a list of references, and appendices. The introduction substantiates the relevance of the topic, defines the purpose, objectives, object and subject of the research, methodology, and the practical value of the design solution. The first chapter is theoretical and includes an analysis of the historical aspects of book design, current trends in the design of teenage fiction, the psychology of visual perception among adolescents, and a study of existing editions of Harper Lee's *To Kill a Mockingbird*. The section outlines the problems and limitations of previous designs and highlights the need for a renewed visual approach. The second chapter presents the practical part of the project: a detailed literary analysis of the novel's key images is conducted, an authorial concept is developed based on the metaphors of the bird and the red thread, and stylistic choices, color palette, typography, and illustration style are defined. The chapter includes the development of the book cover, internal spreads, print-ready layouts, and a set of presentation boards.

The conclusions summarize the research results and emphasize the importance of symbolic, emotionally resonant design in conveying the social and ethical depth of classic literature to young readers.

Keywords: book design, visual metaphor, Harper Lee, illustration, red and white thread, bird, teenage audience, literary identity.

This qualification paper contains original research. All external sources, ideas, and quotations are cited appropriately.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ І. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ КНИЖКОВОГО ДИЗАЙНУ,	
ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ.....	8
1.1 Історичні аспекти оформлення книг, книжкового дизайну та його особливості щодо жанрів підліткової літератури.....	8
1.2. Тенденції оформлення підліткових художніх книг у сучасному дизайні ..	10
1.3. Психологія візуального сприйняття підлітковою аудиторією.....	13
1.4. Аналіз книжкових аналогів видань роману “Вбити пересмішника” Гарпер Лі .Проблемні аспекти, виявлені в існуючих оформленнях.....	15
1.5. Постановка дизайнерського завдання. Візуалізація класичної літератури для підлітків у контексті сучасного культурного простору.....	20
Висновки до І розділу.....	21
РОЗДІЛ ІІ. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ ДИЗАЙН-КОНЦЕПЦІЇ.....	
2.1. Аналіз змісту роману Гарпер Лі та визначення ключових образ.....	23
2.2. Формування дизайн-концепції: метафора птаха, червоної та білої нитки як обмеження що розкривається в книжці.....	25
2.3. Розроблення дизайн- пропозиції. Вибір стилістики, кольорової палітри, шрифтів і візуального стилю.....	28
2.4. Розробка варіантів композиційного рішення обкладинки та внутрішнього блоку книги , з ілюстраціями. Візуальне поєднання емоційної чутливості та стилю.....	29
2.5 Виконання остаточних вирішень . Підготовка макетів, специфікації до друку та презентаційних планшетів.....	32
Висновки до ІІ розділу.....	33
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	37
ДОДОДАТКИ А.....	43
ДОДАТКИ В.....	44
ДОДАТКИ С.....	45

ВСТУП

Актуальність роботи, що виконана за методичними рекомендаціями. Книжковий дизайн у ХХІ столітті набуває особливого значення, стаючи не лише інструментом передачі змісту, а й самостійним об'єктом. В умовах зростаючої візуальної конкуренції, особливо серед підліткової аудиторії, оформлення літературного твору має враховувати не лише загальні естетичні вимоги, але й соціальні та культурні очікування читача. Роман Гарпер Лі «Вбити пересмішника» — знаковий твір американської літератури, що актуалізує проблеми расової дискримінації, правосуддя, дорослішання та моральної відповідальності. Його викладання у шкільній програмі вимагає адаптації форми подачі до сучасного візуального мислення підлітків, які формують свої уявлення про світ через графіку, колір і символ.

Графічне оформлення книги стає своєрідним посередником між текстом і читачем, а тому потребує глибокого аналізу змісту, символіки, метафоричності, а також зваженого підходу до стилістики, композиції, шрифтової політики та кольору. Особливої уваги заслуговує образ птаха-пересмішника, як ключовий символ твору, що набуває нового трактування в межах візуального рішення. Поєднання форми з сучасними тенденціями графічного дизайну дозволяє створити оформлення, яке буде не лише привабливим, а й змістовно насиченим, відповідним до вікової психології читача.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Робота є частиною наукової теми кафедри дизайну «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі айдентики територіальних громад», що передбачає проведення досліджень у сфері культури, мистецтва і дизайну та суміжних областей знань.

Стан дослідження проблеми. Проблема візуального оформлення книжкових видань, зокрема підліткової літератури, активно досліджується в галузях графічного дизайну, мистецтвознавства та книговидання. Особливу увагу науковці приділяють питанням впливу ілюстрації на сприйняття змісту, формуванню читацького інтересу серед молодіжної аудиторії, а також принципам типографіки, верстки та композиційного рішення в дизайні книги. Серед дослідників, що висвітлювали ці питання, можна відзначити праці О. Білецької, Н. Червінської, О. Лаврентьєвої, які аналізували розвиток ілюстрації в контексті художнього оформлення книг.

Окремі роботи присвячені аналізу класичних творів літератури у сучасному дизайні (наприклад, дослідження інтерпретацій «To Kill a Mockingbird» в різних культурних контекстах). Однак, попри наявність значної кількості матеріалів щодо теоретичних основ дизайну книги та ілюстрації, спостерігається брак комплексних досліджень, які б охоплювали особливості дизайну підліткових видань з урахуванням психологічного сприйняття юного читача, символіки твору та актуальних тенденцій візуального оформлення.

Таким чином, дана тема залишається актуальною для подальшого вивчення, а практичні розробки в цьому напрямі можуть суттєво вплинути на якість взаємодії між класичною літературою та новим поколінням читачів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Робота є частиною наукової теми кафедри дизайну «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі айдентики територіальних громад», що передбачає проведення досліджень у сфері культури, мистецтва і дизайну та суміжних областей знань, презентацію

результатів на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, публікацію на шпальтах фахових видань, керівництво студентськими творчими та науковими студіями і гуртками, написання випускових кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (протокол засідання кафедри дизайну від 05.02.2025 р. № 5).

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розробка ДИЗАЙНУ - комплексного графічного оформлення книги «Вбити пересмішника» Гарпер Лі, орієнтованого на підліткову аудиторію, з урахуванням тематичних, психологічних та естетичних особливостей сприйняття.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сучасні тенденції в оформленні художньої літератури для підлітків та дорослих людей.
2. Дослідити символіку, образну структуру твору Гарпер Лі.
3. Вивчити інші оформлення роману в різних країнах, зокрема українські й англійські видання.
4. Визначити дизайнерські засоби, які ефективно передають настрій, емоційний та точний зміст роману.
5. Розробити концепцію оформлення, включаючи супер обкладинку, обкладинку, сторінки внутрішнього блоку, малюнки та графічні елементи.
6. Виконати серію макетів та мокапів відповідно до розробленої концепції та вимог сучасного поліграфічного виробництва.

Об'єкт дослідження. Створення дизайну книги Гарпер Лі «Вбити пересмішника»

Предмет дослідження. Складові та засоби графічного оформлення книги «Вбити пересмішника» Гарпер Лі, спрямовані на підліткову читачку аудиторію.

Методи дослідження. Робота базується на міждисциплінарному підході: аналіз літературних джерел і аналогів, візуально-семіотичний аналіз образів, контент-аналіз існуючих видань, анкетування представників цільової аудиторії, метод ескізного моделювання, макетування та дизайнерського експерименту.

Теоретичне значення. У межах дослідження було виявлено можливості метафоричного та символічного переосмислення літературного твору у графічному форматі, що розширює сучасне бачення дизайну як інструменту культурної інтерпретації.

Практичне значення. Оформлення книги розроблене з урахуванням вимог сучасного поліграфічного виробництва, адаптоване до потреб навчального процесу, та може бути використане як макет для шкільного або масового видання. Результати дослідження можуть слугувати методичною базою для подальших проєктів у сфері дитячого та підліткового книговидавання.

Апробація результатів дослідження. Матеріали кваліфікаційної роботи обговорювались на засіданнях кафедри дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка..

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг - 64стор.

РОЗДІЛ І

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ КНИЖКОВОГО ДИЗАЙНУ, ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ

1.1. Історичні аспекти оформлення книг, книжкового дизайну та особливості щодо жанрів підліткової літератури

Історія книжкового дизайну налічує понад тисячу років, і протягом цього часу він зазнав значних змін, від давніх рукописних кодексів до сучасних мультимедійних видань. Кожна епоха відбивала у графічному оформленні книги не лише технічні можливості, але й культурні, соціальні та естетичні особливості часу. Змінюючись кожен рік та століття.

У середньовічній Європі книги створювались вручну у скрипторіях, здебільшого при монастирях. Оформлення таких манускриптів було не лише засобом прикраси, а й маркером соціального статусу та сакральності тексту. Так звані «ініціали», мініатюри та орнаменти на полях виконували функцію візуального провідника для читача й підсилювали символізм змісту. Відомим прикладом цього періоду є Келлська книга (The Book of Kells), створена близько 800 року.[2]

З винайденням друкарського верстата Йоганном Гутенбергом у 1440-х роках оформлення книги стало більш стандартизованим та нормованим. Перші друковані книги, зберігали багато декоративних елементів рукописних манускриптів, зокрема гравійовані ініціали, та рамки. Проте поступово дизайн книги стає більш утилітарним: шрифти в основі яких анктива та готика, верстка, поля — що підпорядковується принципу читабельності та тиражування.[25]

XIX–XX століття: становлення книжкового дизайну як професії

У XIX столітті з розвитком промислового друку та появою кольорових ілюстрацій розпочинається ера масового книговидання. Саме тоді виникає поняття «книжковий дизайн» як окрема професійна діяльність. Обкладинка починає відігравати не лише захисну, але й привабливу та рекламну функції. Значну роль у розвитку оформлення відіграли художники стилю модерн, зокрема Обрі Бердслі, який ілюстрував твори Оскара Вайльда. У XX столітті Вільям Аддисон Двіггінс уперше використав термін *graphic designer* (1922 р.), описуючи свою роботу над оформленням друкованих видань. У цей час дизайн книги почав містити в собі графіку, ілюстрацію, типографію й надалі розвиватися.

Поява підліткової літератури як окремого сегменту датується 1940–1950 роками. До цього книги умовно поділялися на дитячі, підліткові та дорослі, наукові, розважальні та навчальні, але бурхливі соціальні зміни після Другої світової війни створили потребу в літературі, орієнтованій на читачів 12–18 років. Однією з перших визнаних книг став роман Дж. Д. Селінджера «Ловець у житті» (1951), який не лише визначив характер підліткової літератури, а й вплинув на подальше оформлення книг для молоді. У 1960—1980 роках виникають культові серії, зокрема *The Outsider*, *Nancy Drew*, *Sweet Valley High* (рисунок 1.4.1; рисунок 1.4.2; рисунок 1.4.3, додаток А), які формують концепт обкладинки — ілюстративну, кольорову, динамічну що не залишає уваги дітей. Часто зображення героїв виводиться на перший план, фокусуючи увагу на вікових проблемах і внутрішньому конфлікті. Використовуючи яскраві кольори, великі чи унікальні шрифти на яких зупинявся погляд юних читачів.

У 1990-х роках розпочинається етап “брендування” книг для підлітків. Видавництва усвідомлюють силу обкладинки як маркетингового інструменту. В цей період стрімко зростає попит на серії, такі як Гаррі Поттер, Сутінки (рисунок 1.4.4; рисунок 1.4.5, додаток А). Обкладинки створюються з урахуванням цільового ринку, часто включають кінематографічні прийоми -

кадрування, світло-тіньову драматургію, стилізацію під постери. Дизайнери активно використовують сучасні шрифти, спецефекти, рельєфне тиснення, ілюстрації, унікальні форми книг, цікаві розгортки, лакування та графічні іконки. Саме тоді формується тренд на типографічні композиції з великим ім'ям автора як основним візуальним елементом та не стандартними шрифтами.

Підлітки — унікальна читацька група, яка вимагає врахування не лише віку, а й соціально-психологічного контексту. Молодь віддає перевагу яскравим та динамічним плакатам, коли старше покоління - спокійним і статичним. Вони водночас шукають самовираження та ідентифікацію з героями книг, пов'язують себе зі змістом книг, тому оформлення має відображати не просто зміст, а світогляд. За дослідженням Nielsen Book Research (2017), [15] понад 60% підлітків оцінюють обкладинку як вирішальний фактор при купівлі книги. При цьому 48% звертають увагу на колір, 35% — на стиль шрифту, а 24% — на ілюстрацію або персонаж. Згідно з дослідженням Scholastic Kids & Family Reading Report (2019), [19] діти у віці 12–17 років частіше за все читають книги, обкладинки яких викликають емоційний відгук або візуальну симпатію. Що дає зрозуміти, наскільки важливий дизайн в нинішньому світі.

1.2. Тенденції оформлення підліткових художніх книг у сучасному дизайні

У XXI столітті книжковий дизайн для підліткової аудиторії зазнав кардинальних змін, підлаштовуючись під нову візуальну культуру покоління Z. У добу стрімкого споживання контенту в соціальних мережах, оформлення обкладинки має не лише приваблювати, а й миттєво транслювати настрій, жанр і меседж книги. Цей процес уже не зводиться до суто художнього оформлення — він стає частиною маркетингової стратегії та візуальної комунікації між книгою й читачем. Одним з найпомітніших напрямів сучасного дизайну є мінімалізм. Простота композиції, обмежена кольорова

палітра, лаконічність графічних елементів стали потужним інструментом, що дозволяє швидко «зачепити» візуальну увагу. Сучасний підліток звик до інформації, яку потрібно сприймати миттєво та за швидкий час, у невеликому розмірі екрану смартфона — тому обкладинка має бути зрозумілою навіть у мініатюрі. Цей тренд особливо помітний у перевиданнях книг Джона Гріна, де використовується чистий фон, один акцентний символ та яскрава типографіка. Паралельно з цим активно розвивається напрям цифрової ілюстрації та векторної графіки. Візуальний стиль багатьох книжкових обкладинок нагадує графіку з фільмів чи мультфільмів, передаючи естетику, стиль, атмосферу, символіку. Молодь звертає увагу до індивідуалізму, тому оформлення, яке виглядає як персональний арт, викликає сильну емоційну реакцію. Часто це колажні композиції, фото з фільтрами, імітація старих плівкових кадрів, кадрів з мультфільмів, або поєднання кількох візуальних мов.

Уваги заслуговує тенденція до шрифтових експериментів. Назви творів дедалі частіше виконують роль головного композиційного елемента, розтинаючись по всій обкладинці, ховаючись за ілюстраціями, маючи неочікувані форми, та інтерпретують зміст книги. Також їх масштабують, видозмінюють, комбінують із графікою або взагалі замінюють нею. У таких дизайнерських рішеннях простежується кінопостери, естетику, субтитрів із серіалів. Типографіка стає візуальним еквівалентом голосу твору. Згідно з дослідженням BookNet (2021), понад 40% підлітків звертають увагу саме на шрифт і те, як оформлено заголовки, вважаючи це головним елементом атмосфери.[8]

Ще одним характерним елементом сучасного дизайну є колористика. Градієнти, неонові акценти, контрастні кольорові поєднання дедалі частіше використовуються як засіб емоційного впливу на читача. У палітрі переважно темні фони з яскравими акцентами — такий контраст полягає до нічної

урбаністичної естетики, пов'язаної з геймерською культурою, електронною музикою та кінематографом.

Зростає і популярність метафоричних обкладинок — дизайнерських рішень, у яких сюжет не зображується прямо. Такий підхід дозволяє читачеві самостійно інтерпретувати сенс книги до себе, своїх бажань та потреб ще до її прочитання. Наприклад, книга *The Perks of Being a Wallflower* (Stephen Chbosky) (рис 1.4.6, додаток А) у деяких перевиданнях має повністю зелений фон з мінімальним набором друкарських символів — така обкладинка не розповідає історію напряду, але створює відчуття особливості, камерності, інтровертності, що приваблює своїх читачів особливою «магією». Окрім візуальних рішень, у сучасному дизайні простежується прагнення до інклюзивності. Молоде покоління надзвичайно чутливе до соціальних тем — і тому на обкладинках підліткової літератури з'являються представники різних рас, гендерів, культур. Відповідно до статистики Cooperative Children's Book Center (2022), понад 47% нових обкладинок у США містять елементи візуальної репрезентації расової чи гендерної ідентичності. Таким чином, дизайн виконує ще й функцію візуального позбуття дискримінації, дозволяючи підлітковому читачеві побачити себе серед героїв книги.[3]

Тенденції останніх років також вказують на важливість інтеграції соціальних меседжів. Теми фемінізму, психічного здоров'я, екології, расової нерівності стають не лише змістовим, а й візуальним компонентом книги надаючи більше інформації читачеві. Дизайнери створюють обкладинки, які виглядають як заклик до дії або маніфест. Це може бути шрифт, що нагадує трафарет з плаката, або колористика, притаманна протестній символіці.

Таким чином, сучасний дизайн підліткових книг — це не просто декоративне оформлення, а повноцінний інструмент міжособистісного діалогу. Він формує очікування, встановлює емоційний контакт та стає індикатором культурного контексту, в якому живе молодий читач. Саме тому

кожна деталь — від кольору до символу — є важливою, оскільки впливає на перше враження та визначає, чи буде книга прочитана .

1.3. Психологія візуального сприйняття серед підліткової аудиторії

Підлітковий вік — один із найскладніших і найдинамічніших етапів розвитку людини, під час якого формуються базові уявлення про себе, інших та навколишній світ. У цей період надзвичайно зростає роль емоційного й візуального сприйняття, оскільки свідомість підлітка активно шукає маркери ідентичності, приналежності й сенсу. Саме тому графічне оформлення книги — її обкладинка, шрифт, колір, композиція — часто має вирішальний вплив на прийняття рішення про читання. Згідно з когнітивною теорією розвитку Жана Піаже, підлітки переходять у стадію формальних операцій, де мислення стає абстрактним, логічним і гіпотетичним. Проте водночас воно емоційно забарвлене та тісно пов'язане з візуальними образами. Цей перехід до абстрактного мислення супроводжується зростанням інтересу до символів, метафор та художньої візуалізації, особливо коли вона подається у стилі, близькому до культури споживання — тобто через естетику соціальних мереж, кінематографу чи відеоігор. Підлітки схильні сприймати візуальні образи як дзеркала — вони шукають себе або свій ідеал, а тому позитивно реагують на дизайн, що викликає асоціацію з внутрішнім “Я”. Обкладинка має потенціал стати тригером ідентифікації, як це показали результати дослідження Scholastic Kids & Family Reading Report (2019)[15]: 63% підлітків зазначили, що їм важливо бачити себе в героях книги, а 41% звертають увагу на те, як цей герой представлений на обкладинці. Колір — один із найпотужніших інструментів психологічного впливу на підліткову аудиторію. За даними Американської психологічної асоціації, колористика, яка викликає сильні емоції (наприклад, червоний для драми або жовтий для пригод), позитивно корелює з інтересом до книги. Візуальний досвід підлітка формується у середовищі яскравого, контрастного, динамічного контенту — саме тому книги, оформлені у подібному стилі, краще привертають увагу.

Також варто враховувати здатність підлітків до естетичного оцінювання, яка на цьому етапі активно розвивається. Вони здатні розпізнавати стиль, атмосферу, дизайнерський прийом і підсвідомо оцінювати його відповідність очікуваному жанру. У цьому контексті важливими є чіткість композиції, візуальна ієрархія та узгодженість елементів. Якщо обкладинка виглядає непрофесійно або «не відповідає змісту», підліток швидше її відкине, навіть якщо сам текст є якісним.

Значну роль відіграє й фактор зорової уваги. У дослідженні Eye Tracking and Book Covers (University of Oregon, 2018) [8] було виявлено, що середній підліток витрачає лише 1,8 секунди на первинне візуальне сканування обкладинки у книжковому магазині чи онлайн. Цей період достатній лише для зчитування форми, кольору та загальної емоційної атмосфери зображення. Відповідно, дизайн має бути виразним і “зчитуваним” буквально з першого погляду. Не менш важливим аспектом є емоційна чутливість. Підлітки перебувають у постійному пошуку емоційного відгуку — їм важливо, щоб книга викликала відчуття: напругу, співпереживання, протест, натхнення. Дизайн, що апелює до цих емоцій, має набагато вищу ефективність. Наприклад, використання червоної нитки, розірваних елементів, змазаного тексту, затемнених постатей — усе це є прийомами, що викликають підсвідоме відчуття тривоги або драми, особливо у контексті складних сюжетів, таких як «Вбити пересмішника».

Варто також враховувати вплив колективної культури. Молодь часто формує свою думку через групову динаміку: «що читають інші», «як виглядає ця книжка в Instagram», «чи підійде вона під мій естетичний фід». Цей ефект так званого peer approval (схвалення однолітків) формує додатковий візуальний запит: книга повинна бути не лише цікавою, а й гарною для фото — тобто фотогенічною, атмосферою, з «вайбом».

У підлітковому сприйнятті важливо поєднання раціонального й емоційного. Якщо дизайн обкладинки виглядає занадто «дитячим», це знижує

його привабливість, оскільки не відповідає бажаній дорослості, яку активно шукає підліток. І навпаки — надмірна серйозність без жодного елементу сучасної графіки може сприйматися як «нудна» або «застаріла». Баланс між зрілим змістом і трендовим виглядом — ключовий у візуальному оформленні видання для юнацтва.

У підсумку, психологія візуального сприйняття підлітків вимагає від дизайнера високої чутливості, культурної обізнаності та стратегічного мислення. Дизайн має не просто супроводжувати текст — він повинен його “пояснювати”, підсилювати і викликати інтерес ще до першої сторінки. Кожен візуальний елемент — це міст між внутрішнім світом читача й глибиною літературного твору.

1.4.Аналіз книжкових аналогів видань роману «Вбити пересмішника » Гарпер Лі. Проблемні аспекти, виявлені в існуючих оформленнях

За понад шість десятиліть свого існування роман Гарпер Лі «Вбити Пересмішника» набув статусу не лише літературного, але й візуального феномену. Його обкладинки не просто змінювалися з часом — вони відображали соціальні контексти, графічні тренди та змінні очікування читачів. Аналіз дизайнерських рішень навколо цього твору дозволяє побачити, як зображення здатне або посилити, або нівелювати наратив твору. Особливо це стосується молодіжної аудиторії, яка сприймає книгу насамперед очима, ще до того, як буде прочитана перша сторінка.

Перше видання 1960 року, створене видавництвом J.B. Lippincott & Co.(рисунок 2.2.1, додаток В), стало своєрідною візуальною класикою. Обкладинка мала темний фон, центральне дерево з гілкою, а під нею сидів силует птаха. Композиція була стилізованою, але стриманою. Це оформлення тяжіло до символізму й резонувало з тональністю книги — з її темами расової нерівності, втрати дитинства та гіркої справедливості. Проте для сучасного молодого читача такий дизайн виглядає «заархівованим» — він не

викликає емоційного залучення, а скоріше дистанціює через візуальну “дорослість” і серйозність.

У 1980–1990-х роках видавництва почали експериментувати з більш реалістичними або фотографічними підходами. З’явилися обкладинки з ілюстраціями американського півдня — вулички, дерев’яні будинки, тихі провінційні сцени. Наприклад, видання Heinemann Educational (UK) (рисунок 2.2.2, додаток В) представило роман у вигляді «шкільного тексту», де обкладинка нагадує обкладинку підручника: пастельні тони, зображення будинку й дерева. Ці рішення наближали твір до навчального процесу, але фактично втрачали емоційний компонент, необхідний для залучення підлітків. Така візуалізація не залишає простору для уяви: вона фіксує сюжет у занадто буквальному ключі.

Значно потужніші зрушення у дизайні сталися в 2000–2010-х роках, коли обкладинка почала адаптуватися до нової цифрової культури. Видавництво HarperCollins перевидало роман у серії Modern Classics (рисунок 2.2.3, додаток В), запропонувавши стилістично стриману, але глибоку інтерпретацію: дівчинка на чорному фоні з витонченими деталями птаха та гілки. Це оформлення стало зразком вдалого балансу між символізмом і стилем. Образ дитини в поєднанні з темною палітрою створював емоційний контраст — невинність проти темряви світу, що її оточує. Такий візуальний жест зчитується підлітками як інтуїтивно зрозумілий, але не нав’язливий. У той самий період Vintage Classics (UK) (рисунок 2.2.4, додаток В) пропонує оформлення з іншим вектором — гілка дерева, силует птаха, фіолетово-червона палітра. Дизайн апелює до ілюстративної метафори, але позбавлений яскравого візуального фокусу. Основна проблема подібних версій полягає у втраті контакту з юною аудиторією. Глибокий зміст, закладений у композицію, не завжди зрозумілий без знайомства з книгою. Тобто обкладинка працює лише для тих, хто вже знає роман, але не стимулює нових читачів, зокрема підлітків, до відкриття його вперше.

Окремо слід проаналізувати обкладинки, що тяжіють до абстрактного експерименту. У деяких виданнях зображено птаха у клітці або лише сліди від крил на тлі, без текстур, облич чи середовища. Такі варіанти намагаються символізувати тему втрати голосу, придушення свободи, смерті невинного. Проте через надмірну концептуальність і відсутність людського образу вони можуть не викликати емоційного відгуку. Підліткова аудиторія потребує людського обличчя — героя, з яким можна ідентифікуватися або хоча б уявити його. Без цього виникає дистанція й байдужість.

У деяких сучасних варіантах дизайн скочується у візуальну банальність: шаблонне використання шрифтів типу serif на білому фоні, відсутність візуального акценту або використання декоративних елементів без глибинного смислу. Такі обкладинки часто зустрічаються у шкільних виданнях, де важлива практичність, а не естетика. Але саме це знецінює перше враження, позбавляючи книгу сили «візуального запрошення» до читання. У середовищі, де підлітки оцінюють усе за перші три секунди, така обкладинка приречена бути проігнорованою.

З іншого боку, деякі фан-арт обкладинки, що з'являються на неофіційних ресурсах — Pinterest, Behance, Instagram — демонструють потенціал сучасного переосмислення візуального стилю книги. Молоді ілюстратори пропонують динамічні образи: дівчинку з рогаткою на тлі заходу сонця, з червоною ниткою у руках, або будинок із тінню птаха на стіні. Ці варіанти не просто красиві — вони говорять мовою підлітків. Вони емоційні, загадкові, атмосферні, і водночас достатньо метафоричні, щоб зацікавити, але не «видати все».

Зрештою, аналіз оформлень «Вбити пересмішника» демонструє, що більшість офіційних версій фокусуються на збереженні канонічного образу твору, часто нехтуючи потребами нової, візуально орієнтованої аудиторії. Дизайн, орієнтований на дорослого читача, уникає емоційної експресії, тоді як молодіжна аудиторія вимагає саме неї. У цьому контексті особливо

актуальним є питання редизайну: як створити обкладинку, що не спростить зміст твору, але зробить його відчутним, близьким і візуально значущим для тих, хто тільки починає з ним знайомство?

Оформлення книг для підлітків, а також приклади численних перевидань роману «Вбити пересмішника» демонструють складність і багаторівневість роботи з книжковим дизайном, особливо в контексті літературної класики. Книга як об'єкт не може існувати виключно в площині тексту — сучасний читач, зокрема підліток, сприймає її візуально, ще до прочитання анотації. Саме тому обкладинка стає першим і, часом, визначальним етапом комунікації між твором і читачем.

Серед головних проблем, які можна виокремити на підставі дослідження, є надмірна орієнтація на дорослу аудиторію в більшості існуючих оформлень «Вбити пересмішника». Переважають стилістично стримані, концептуальні або навіть архівно-консервативні обкладинки, що не відповідають візуальній культурі молоді. Багато з них спираються на символізм (птаха, гілка, дерево), проте цей символізм подається без емоційної експресії, що часто робить дизайн «закритим» і формальним.

Ще однією характерною проблемою є відсутність врахування специфіки покоління Z як читацької аудиторії. Молодь сприймає інформацію швидко, через емоційно насичені візуальні канали. Вони цінують атмосферу, настрій, образ, з яким можуть себе ототожнити. Якщо дизайн не створює цього відчуття — книга втрачає потенційного читача ще до моменту, коли буде розгорнута. Оформлення має бути не лише естетично вивіреним, а й комунікативно ефективним.

Також важливим аспектом є спрощення обкладинок у шкільних або «навчальних» виданнях. З огляду на функціональність, ці видання часто позбавлені будь-якої емоційної складової — вони нагадують підручники, а не художню літературу. Такий підхід демотивує молодіжну аудиторію: книга

сприймається як ще одне завдання, а не як джерело історії, яка може зачепити особисто.

Водночас помітна ще одна дилема: дизайнери часто обирають між «занадто буквальним» і «занадто абстрактним». У першому випадку — ілюстрації перетворюються на прямолінійний опис, у другому — зникає будь-який орієнтир. Саме тому необхідний третій шлях — створення метафоричного, але доступного образу, який викликає емоцію й водночас провокує до прочитання. Це особливо актуально для творів зі складним соціальним змістом, як у випадку з романом Лі.

Маємо врахувати, що більшість перевидань не адаптовані до цифрової візуалізації. У світі, де книжки продаються через Instagram, TikTok та онлайн-магазини, дизайн має добре виглядати як у реальному, так і в цифровому середовищі. Відсутність динаміки, нечітка типографіка, «плоский» композиційний центр — усе це знижує ефективність обкладинки в умовах візуального перенасичення сучасної культури.

На тлі виявлених проблем постає чітке запитання: чи може книжковий дизайн не лише супроводжувати текст, а й перетворитися на частину наративу? У випадку підліткової аудиторії відповідь однозначна — так. Саме візуальне рішення здатне зробити складний твір ближчим, «оживити» його для нової генерації. Це особливо важливо, коли мова йде про класику, яка для молодого читача може здаватися «чужою» через час, мову або тему.

Таким чином, підсумовуючи теоретичний і практичний аналіз, можна констатувати: сучасне оформлення роману «Вбити пересмішника» потребує переосмислення в контексті молодіжної культури. Дизайн повинен стати не лише візуальною вітриною, а й частиною смислового повідомлення — емоційною метафорою, яка «говорить» із підлітком його мовою. Це завдання стає ключовим для подальшої розробки власної дизайнерської концепції, що буде представлена в наступному розділі дослідження.

1.5.Постановка дизайнерського завдання. Візуалізація класичної літератури для підлітків у контексті сучасного культурного простору

Аналіз історичних передумов книжкового дизайну, актуальних візуальних тенденцій у підлітковій літературі, психологічних особливостей сприйняття підлітків, а також існуючих оформлень роману “Вбити пересмішника” дає змогу окреслити головні вектори дизайнерської задачі. В умовах візуального перенасичення інформаційного простору та емоційної перевтоми молодшої аудиторії класична література стикається з викликом актуалізації. Це не лише питання змісту, а й форми подання, здатної зацікавити, втримати увагу та викликати емоційну реакцію читача

Роман Гарпер Лі, що порушує складні теми расизму, соціальної нерівності, втрати дитячої наївності та морального вибору, вимагає особливо делікатного підходу до візуального оформлення. Для підліткової аудиторії, яка щоденно взаємодіє з гнучкою та динамічною графічною мовою соціальних мереж, дизайн книги має говорити не «про літературу», а «мовою підлітка» — емоційною, метафоричною, небанальною. У той же час цей дизайн не може бути поверхневим або надмірно «трендовим», адже йдеться про твір із високим етичним і гуманістичним навантаженням. Завдання полягає в тому, аби створити візуальний образ, який не замінює зміст, а супроводжує його — тонко, обережно, символічно.

Виходячи з цього, сформульовано основні цілі дизайнерського проєкту: інтерпретувати роман «Вбити пересмішника» через візуальну мову, близьку до сприйняття підлітків, але без втрати смислової глибини; розробити символічну систему образів (зокрема, використання мотиву червоної нитки та птаха), яка б резонувала з темами тексту; обрати колористику, типографіку й композиційні рішення, що передають атмосферу внутрішньої тиші, напруги, пригнічення — як фонову емоцію твору; забезпечити багаторівневе сприйняття: зчитування змісту на емоційному, символічному й аналітичному рівнях.

У цьому контексті дизайн книги має виконувати одразу кілька функцій: бути естетичним провідником до читання, візуальним підсилювачем емоційного змісту твору і носієм інтерпретації, який зберігає зв'язок між поколіннями читачів. Таким чином, обкладинка й візуальна система не є просто прикрасою або маркетинговим інструментом, а виступають як автономна художня форма, що перегукується з літературною першоосновою.

З огляду на викладене, проєкт авторського оформлення роману “Вбити пересмішника” розглядається як спроба побудови нової візуальної платформи для класичної літератури, зорієнтованої на сучасного юного читача. В основі лежить концепція емоційної тиші, яка поступово порушується трагедією — через візуальну метафору пригнічення у формі червоної нитки та фрагментованої композиції. Це дозволяє створити цілісну графічну мову, яка не лише привертає увагу, а й змушує зупинитися, замислитися, відчувати.

Постановка цього дизайнерського завдання відкриває наступний етап дослідження — практичну реалізацію авторської концепції, що стане предметом розгляду у другому розділі даної роботи.

Висновки до розділу I

У процесі дослідження встановлено, що книжкове оформлення пройшло шлях від орнаментального супроводу тексту до самостійного візуального висловлювання. Сучасний дизайн вимагає багат шаровості, метафоричності та емоційної виразності. Оформлення підліткової художньої книги потребує врахування емоційної та психологічної специфіки аудиторії. Молодь реагує насамперед на атмосферу та візуальні асоціації, а не на буквальність. Ефективний дизайн для підлітків поєднує емоційну відкритість, інтуїтивну графіку та актуальність візуальної мови. Серед сучасних тенденцій виділяються мінімалізм, типографічна виразність і використання символів. Ілюстрація дедалі частіше стає емоційною метафорою, а не сюжетною сценою. Психологічний аналіз довів, що підлітки схильні до асоціативного

мислення, чутливі до кольору, форми, композиції та соціальних тем. Аналіз різних видань «Вбити пересмішника» засвідчив нестачу глибини у візуальному рішенні: символіка часто подана поверхнево, без емоційного впливу, що ускладнює залучення підліткової аудиторії. Таким чином, сучасний книжковий дизайн потребує переосмислення з урахуванням нових соціальних і візуальних запитів. Оформлення має не лише привертати увагу, а й викликати емоцію, залучати до читання. Результати першого розділу підтверджують доцільність авторського підходу до оформлення роману Гарпер Лі як візуального осмислення соціальної драми. Ці висновки стали основою для концепції, що реалізується у другому розділі.

РОЗДІЛ II

РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ

2.1. Аналіз змісту роману Гарпер Лі та визначення ключових образів

Роман «Вбити пересмішника» (англ. *To Kill a Mockingbird*) Гарпер Лі — не просто класичний літературний твір, а глибоко етична й соціальна історія, що порушує питання расової нерівності, дитячої свідомості, втрати невинності та пошуку правди в обмеженому, часто несправедливому світі. Виданий у 1960 році, роман одразу став літературною сенсацією, а його головні персонажі — Скаут, Джем, Аттікус, Том Робінсон — набули статусу моральних архетипів у літературі XX століття. Саме багатозначність цього тексту і зумовлює складність, але й водночас глибокий потенціал для дизайнерського проєкту.

Наратив роману побудований навколо дитячого сприйняття соціальних конфліктів дорослого світу та дискримінації. Головна героїня, Джин Луїза «Скаут» Фінч, спостерігає за реальністю, що стрімко втрачає невинність. Завдяки цій оптиці читач поступово занурюється в події, які, несуть у собі величезний драматичний заряд. З одного боку — дитячі ігри, дружба, літні пригоди, з іншого — несправедливий судовий процес, упередження, моральні дилеми та вбивства. Усе це створює контрастну тканину твору, що й має бути відображена у візуальній концепції книги.

Одним із центральних метафоричних образів, який проходить крізь усю структуру твору, є пересмішник (*mockingbird*) — птах (рисунок 3.1.1, додаток С), що символізує невинність, красу, беззахисність. Його згадують як істоту, яку не можна вбивати, бо «він не робить нічого, окрім як приносить людям радість співом» що є ключову ролі в книзі. Цей образ — символ ідеї моральної недопустимості руйнування чистоти. У сюжеті роману пересмішником постає кілька персонажів: Том Робінсон, афроамериканець,

звинувачений у злочині, якого не скоїв; та Буу Редлі, самотній чоловік, який стає жертвою чуток, страху та ізоляції. Візуальне втілення цього символу в дизайні книги є не лише обґрунтованим, а й необхідним — саме він визначає емоційну тональність історії.

Біла нитка, що обвиває тіло птаха на обкладинці (рисунки 3.1.2, додаток С) та пронизує сторінки візуального рішення, виступає потужним метафоричним засобом. Це образ не лише фізичного обмеження, а й глибшого — соціального, психологічного. Нитка асоціюється з путами, судовими кайданами, страхом перед дискредитацією, мовчанням. Її наявність не випадковість, а пряме посилання на біль, травму, агресію, а також на невидимий, але гострий тиск, що супроводжує героїв. У композиції обкладинки нитка водночас формує графічну динаміку й уособлює неможливість розірвати усталені норми — до моменту вибуху, коли ця межа все ж буде подолана.

Ще один візуальний мотив — дерево або гілка дерева — походить із сцени, де Буу залишає дітям подарунки в дуплі (рисунки 3.1.3, додаток С). Це символ тихого зв'язку, безмовної доброти, яка не потребує слів. Дерево у творі — це тінь, під якою розгортаються події, простір для сховку, зона спостереження й відчуження. У дизайні цей образ може бути фоном або композиційною віссю, яка, мов сторож, слідкує за розвитком подій і фіксує глуху присутність системи.

Важливою сюжетною лінією є суд над Томом Робінсоном — вона уособлює тему системної несправедливості, яку герої намагаються подолати (рисунки 3.1.4, додаток С). Аттікус Фінч, батько Скаут, постає як носій правди, голос морального компасу, але навіть його риторика й чесність не можуть змінити вирок, винесений упередженим суспільством. Цей конфлікт — між правдою й силою соціальних норм — створює надзвичайну напругу, яка повинна знайти своє відображення у візуальній драматургії книги: через тіні, контрасти, жорстку графіку й сюжетні ілюстрації.

Дитячий погляд є унікальним інструментом у романі. Через нього трагічні події сприймаються не як політична сатира, а як особиста трагедія, через призму доброти, здивування та шоку. У дизайні це дозволяє поєднати наївність і страх, чистоту і жорстокість, дитинство й дорослішання в одному візуальному просторі. Складність дизайну полягає в балансі між стилізованістю й емоційністю, між глибиною змісту та зрозумілим для молодіжної аудиторії візуальним меседжем.

Таким чином, аналіз змісту роману дозволяє виокремити п'ять ключових візуальних образів, що лягли в основу концепту оформлення: Пересмішник як символ вразливої доброти, яку знищує система. Червона чи біла нитка як метафора болю, соціального тиску й обмеження волі. Дерево як образ мовчазного зв'язку, сховку, простору між світами. Суд і правда як конфлікт системи й людяності, що вимагає візуальної драми. Погляд дитини як стилістична основа візуальної мови: проста, щира, болісна. (рисунки 3.1.5, додаток С)

Ці образи не лише дозволяють глибше зрозуміти зміст твору, а й слугують візуальною основою подальшого дизайну. Вони створюють мову символів, за допомогою якої можливо передати складний наратив через сучасну графіку, емоційну типографіку й метафоричну композицію.

2.2. Формування дизайн-концепції: метафора птаха, червоної та білої нитки як обмеження що розкриваються в книжці

Формуючи концепцію візуального оформлення роману Гарпер Лі «Вбити пересмішника», було обрано художню стратегію, що не просто «оформлює» твір, а вступає з ним у діалог. Основою стало поєднання двох сильних метафор — птаха, як символу невинності, та червоної чи білої нитки (рисунки 3.3.1; рисунок 3.3.2, додаток С), як візуалізації соціального тиску, расової дискримінації та психологічного насильства. Обидва образи мають пряме коріння у змісті роману й виникають як відповідь на ключові

події та персонажів, що втілюють теми беззахисності, правосуддя й людяності.

У центрі концепції — пересмішник (mockingbird), птах, який не шкодить, а лише співає. Це визначення лунає у книзі кілька разів, зокрема у сцені, коли Аттікус Фінч дарує дітям рушницю, і його сестра каже: «Можна стріляти по голубах, але ніколи не вбивайте пересмішника». Пересмішник у романі постає не як конкретна істота, а як узагальнений образ невинної істоти, яка страждає не через свої вчинки, а через жорстокість і нерозуміння інших. У цьому сенсі, і Том Робінсон, і Буу Редлі — двоє ізольованих, неправильно інтерпретованих суспільством персонажів — постають «пересмішниками», жертвами стереотипів, байдужості, суду більшості.

На супер обкладинці образ птаха зображено в момент падіння — не в польоті, не в клітці, а вже після ураження. Це рішення було прийнято свідомо: не просто натякаємо на загрозу, ми бачимо її наслідок (рисунки 3.3.1, додаток С). Птах на зображенні — це вже результат того вироку, який винесло суспільство. Саме такий візуальний вибір максимально співвідноситься зі сценою, де Аттікус дізнається, що Тома Робінсона було вбито під час спроби втечі: «Сімнадцять куль... сімнадцять... у спину...» — говорить він із відчаєм. Це не просто смерть, а надмірне насильство проти того, хто був безсилим перед системою.

Важливу роль відіграє нитка, яка обвиває тіло птаха й проходить крізь простір обкладинки, ледь не виходячи за її межі (рисунки 3.3.4 С). Цей елемент не є суто декоративним. Він візуалізує те, що не завжди видно в тексті, але постійно відчувається — напругу, контроль, обмеження. Нитка — це метафора зв'язаності: соціальної, моральної, психологічної. Вона відсилає до сцени, де Скаут стикається з упередженням, ще не усвідомлюючи, що відбувається: коли її дратують у школі, бо її батько «захищає негра», або коли вона вперше чує слово, значення якого ще не розуміє, але інтуїтивно відчуває

біль у ньому. Саме так працює й візуальний образ нитки — він болить, не будучи агресивним.

В ілюстраціях книги, використано чорний колір, що водночас викликає тривогу, драматичність і відсилає до символів небезпеки, крові, тиску. У сцені, коли суд виносить вирок Тому Робінсону, Гарпер Лі не вдається до емоційного опису — усе відбувається буденно, сухо, тихо. Але саме ця тиша — найстрашніша (рисунки 3.3.8, додаток С). Так і червона нитка — вона тиха, але говорить більше, ніж слова. Вона — стиснене горло, погляд через плече, відсутність вибору.

Концептуально, нитка також відсилає до мотива внутрішньої ізоляції, який простежується у постаті Буу Редлі. Буу — не менш потужна «жертва» системи. Він ніби огорнутий ниткою страху та чуток. Про нього ніхто нічого не знає, але всі знають, що його треба боятися. Так само й нитка у дизайні — вона ніби з'єднує простір обкладинки (рисунки 3.3.2, додаток С), але насправді створює невидиму клітку, з якої не вирватися.

Також нитка — наративна лінія, візуальний еквівалент розвитку подій. У розгортках книги вона або послаблюється, або натягується. У сценах дитячої гри — вона легка, майже декоративна. У сцені з допитом Тома — вона напружена, збита в клубок. У момент вироку — розривається. Це не просто хід — це графічна драматургія, яка відображає зростання конфлікту в тексті.

Фінально, концепція птаха та нитки — це не просто «метафори», а візуальні коди для молодшої аудиторії, які дозволяють через сучасну графіку донести складну етичну історію (рисунки 3.3.5, додаток С). У час, коли візуальна комунікація часто переважає текст, саме така мова — метафорична, емоційна, атмосферна — має шанс «відкрити» цей твір для нового покоління. Мета концепції — не лише візуально зацікавити, а й спровокувати емоцію, що приведе до читання. Бо якщо дизайн «говорить» — то текст обов'язково буде почутий.

2.3 Розроблення дизайн-пропозиції .Вибір стилістики, кольорової палітри, шрифтів і візуального стилю

У процесі розробки візуального оформлення книги «Вбити пересмішника» особливу увагу було приділено добору стилю, кольорового рішення та типографіки, адже саме ці елементи визначають загальний настрій, художню цілісність і візуальну мову видання. Підліткова аудиторія, на яку орієнтовано дане видання, потребує сучасної, лаконічної, але емоційно насиченої подачі, що стимулює до прочитання та візуального аналізу. Обраним напрямом став мінімалістичний стиль із метафоричним наповненням. Візуальна стриманість та відсутність зайвих деталей дозволяють зосередити увагу на головних символах роману, водночас забезпечуючи легкість сприйняття для молодшої аудиторії (рисунки 3.3.9, додаток С). Мінімалізм у цьому випадку працює не лише як естетичне рішення, а як засіб передачі внутрішньої драматургії твору через візуальну тишу та простір. Подібний підхід дозволяє загострити увагу читача на деталях, які мають глибоке змістове навантаження, таких як птах і червона нитка. Кольорова палітра базується на поєднанні холодного синьо-червоного градієнта з контрастними акцентами світлого кольору (рисунки 3.3.1; рисунок 3.3.2, додаток С). Вибір синього як базового тону пов'язаний із його асоціативними характеристиками: він символізує роздуми, глибину, внутрішню боротьбу, що перегукується із наративною лінією роману — дорослішання, сумніви, пошук справедливості. Червоні відтінки пом'якшують композицію, вводячи відтінок ніжності й емоційної відкритості. Світлий колір, який присутній у вигляді нитки, виконує роль ключового візуального символу пригнічення, стигматизації та страху, що пронизує сюжет. Цей візуальний мотив є метафорою уразливості героїв та напруженої соціальної атмосфери, в якій вони існують. Водночас світлий колір виконує функцію візуального акценту — він «веде» погляд глядача по композиції, розставляючи смислові маркери. Типографіка відіграє

визначальну роль у створенні візуальної ідентичності видання. Для обкладинки та заголовків було обрано грубий геометричний гротеск, що поєднує лаконічність, ясність та певну емоційну «важкість» (рисунки 3.3.2; 3.3.5, додаток С). Такий шрифт відповідає загальній стилістиці — він не «змагається» з ілюстрацією, а підсилює загальну графічну рівновагу.

Для текстового блоку передбачається використання читабельного антиквенного шрифту з відкритими формами, що оптимізований для зручного сприйняття в друкованому форматі. Поєднання цих шрифтів забезпечує ієрархічну логіку, зчитуваність та естетичну узгодженість, зберігаючи баланс між художністю й функціональністю.

Візуальна концепція оформлення книги заснована на цілісному поєднанні стилістичної стриманості, влучної колористики та виразної типографіки. Обрані рішення не лише відповідають смаковим уподобанням підліткової аудиторії, а й формують глибокий емоційний контекст, який сприяє глибшому зануренню в текст. Таким чином, дизайн виступає не просто елементом естетики, а повноцінним інструментом інтерпретації змісту роману.

2.4. Розробка композиційного рішення обкладинки та внутрішнього блоку книги з ілюстраціями. Візуальне поєднання емоційної чутливості та сучасного стилю

Під час розробки дизайнерського рішення до роману Гарпер Лі «Вбити пересмішника» головним завданням стало створення емоційно насиченої візуальної структури, в якій кожна деталь — від обкладинки до ілюстрацій — виконує роль провідника смислів, переживань і підтексту. Основу концепції становить образ внутрішньої тиші, що порушується трагедією — ця ідея пронизує весь макет книги.

Обкладинка побудована на принципі асиметричної рівноваги: ключова сцена — зображення мертвого птаха, обгорнутого ниткою — розташована в

нижній частині композиції(рисунок3.3.2,додаток С). Такий розподіл створює відчуття емоційної ваги, ніби «повітря над птахом тисне». Верх залишається майже порожнім, із легким фоном і делікатною типографікою, що надає простір для візуального «видиху» перед зіткненням із глибинним змістом зображення.

Сам птах зображений у момент повної безпомічності: згорнуті крила, відвернута голова, лапка в'язано затиснена ниткою(рисунок 3.3.2;рисунок 3.3.5,додаток С). Ця сцена тиха, але її тиша резонує — вся композиція мовчки кричить. Завдяки мінімалізму фону емоційний центр зосереджується на формі та положенні тіла, а також на самій нитці — що ніби утримує навіть смерть.

Нитка відіграє роль як смислового ядра, так і динамічного графічного елемента. Вона пронизує зображення, перетинається з літерами назви, місцями ховається, створюючи ілюзію втручання у простір і сенс. Завдяки цій інтеграції нитка не лише об'єднує композицію, а й керує поглядом глядача, формуючи наративний ритм(рисунок3.3.3.додаток С).

Шрифт назви книги витриманий у стилістиці між класичним і сучасним: строгий, проте з м'якими акцентами. Така типографіка підтримує загальну ідею — оновлення канонічного твору з повагою до його літературної традиції.

Ілюстрації у внутрішньому блоці не дублюють сюжетні сцени. Вони побудовані на передачі емоційних станів: це фрагменти тіней, контури дерев(рисунок3.4.3,додаток С), силуети вікон(рисунок3.3.7,додаток С), умовні інтер'єри — усі з присутністю нитки, що виступає метафорою пригнічення, страху або внутрішньої боротьби. Вона проходить крізь сторінки не по центру, а краєм — як тонка напруга, що супроводжує текст невидимим тремтінням.

Візуальна структура книги побудована так, щоб читач не просто розглядав ілюстрації, а буквально «відчував» історію. Всі графічні елементи

мають тактильний ефект — як ніби нитка торкається шкіри. Сторінки не розповідають, а проживають історію через образи, тишу, недомовленість.

Для підліткової аудиторії такий підхід особливо актуальний. Молоді читачі сприймають книгу не лише інтелектуально, а й на рівні емоцій та інтуїції. Візуальний наратив повинен говорити з ними мовою символів, ритму, настроїв. Саме тому головним завданням стало створити дизайн, який не описує сюжет, а інтерпретує його внутрішній зміст.

Візуальна система проєкту — це не набір ілюстрацій, а тонка мережа сенсів. Це «мовчазний монолог», у якому тінь і світло, лінія й порожнеча, рух і застиглість утворюють емоційний простір книги. Символіка — птах, нитка, гілка, порожнє вікно — стає універсальною мовою, здатною торкнутися кожного, хто коли-небудь переживав втрату, осуд, страх бути незрозумілим.

Особливої уваги заслуговує динаміка нитки як візуального мотиву. Вона змінюється залежно від наративу: з тонкої і ледь помітної перетворюється на вузлувату, натягнуту, зламану — візуалізуючи кульмінації та конфлікти. Її графічна «поведінка» відображає емоційну інтенсивність тексту.

Ілюстрації створено як емоційні блоки — кожна несе конкретний стан: тривогу, сором, тишу, напружене очікування. Через затемнення, розмиті контури, часткову присутність деталей виникає ефект порожнечі, що говорить голосніше за зображення.

Стилістика проєкту навмисне уникає надмірної деталізації: вона стримана, але глибока; проста — але не спрощена. Це важливо для молоді, яка прагне змісту без моралізування, інтерпретацій — без прямолінійності. Обрано стилістику точкових емоційних акцентів — з використанням простору, темпу, ритму.

Проєкт також враховує специфіку цифрової культури. Візуальні рішення побудовано так, щоб вони зчитувались і в друкованій формі, і на екрані: чіткі контрасти, центр фокусу, динаміка композиції. Це робить

обкладинку та розгортки привабливими для сучасного медіа-середовища — включно з візуальними платформами, якими активно користується молодь.

Ключова особливість — контрасти між порожнечою й тиском, мовчанням і напругою. Саме за їх допомогою передаються драматичні сцени — суд, ми осуд, громадський тиск — не буквально, а через візуальну атмосферу (рисунки 3.3.8, додаток С). Зрештою, весь дизайн — це не просто оформлення. Це спроба створити інтонацію, візуальний голос, який говорить тихо, але щиро. Про біль, про втрату, про надію. І про кожного, хто колись відчував, що йому потрібно щось розірвати, аби звільнитись.

2.5. Виконання остаточних рішень. Підготовка макетів, специфікації до друку та презентаційних планшетів Завершальний етап реалізації проєкту передбачав прийняття остаточних дизайнерських рішень і технічну підготовку всіх елементів до друку та презентації. Це охоплювало створення повноцінного макету книги, опрацювання обкладинки, верстку внутрішнього блоку з ілюстраціями, кольорокорекцію та розробку презентаційних планшетів. Особлива увага приділялася дотриманню поліграфічних стандартів, забезпеченню візуальної цілісності та адаптації авторського задуму до технічних вимог виробництва. Макети книги були створені у форматі сторінкової верстки з урахуванням усіх поліграфічних параметрів: полів під обріз, припусків на корінець, безпечних зон для тексту та графіки. Обраний формат — 135мм/205мм — забезпечує зручність читання та відповідає стандартам демонстрації друкованої продукції. Обкладинка включає передню й задню частину, корінець, а також резерви під вибіркоче лакування червоної нитки — ключового смислового елемента, який також виконує функцію тактильного акценту. Внутрішній блок охоплює: повну верстку тексту з єдиною типографічною сіткою; чергування глав із вставками ілюстрацій, що формують емоційний ритм книги; графічну інтеграцію червоної нитки як повторюваного декоративного й смислового мотиву.

Для забезпечення поліграфічної якості була проведена кольорокорекція з

урахуванням колірної профілю СМУК. Контрольовано щільність чорного, контрастність та передання напівтонів. Приділено особливу увагу точному відтворенню приглушеної фіолетово-сірої палітри фону та глибокого червоного — кольору нитки. Обкладинка підготовлена з урахуванням таких параметрів: точний розрахунок товщини корінця (на 400 сторінок при щільності паперу 100 г/м²); технологічна сітка для тиснення й вибіркового лакування нитки;

адаптація композиції під глянцеве або матове ламінування з можливістю офсетного або цифрового друку.

Окремо було розроблено серію презентаційних планшетів для захисту дипломного проєкту. До них увійшли: фінальні макети обкладинки в кількох кольорових варіантах;

розгортки внутрішніх сторінок із фрагментами ілюстрацій і типографіки; приклади реалізації нитки через тиснення або фольгування; схема композиційної сітки; пояснення ключових візуальних символів проєкту з розкриттям їх смислового та стилістичного навантаження. Усі макети мають дві версії: для друку (із монтажною розміткою та параметрами під обріз) та для цифрового перегляду (формат PDF для екранного читання). Це дозволяє адаптувати проєкт як для офлайн-презентації, так і для онлайн-демонстрації. Таким чином, виконання остаточних рішень завершило повний цикл розробки дизайнерського продукту — від концепції до готової до друку книги. Завдяки комплексному підходу та увазі до деталей, проєкт не лише відповідає професійним стандартам, а й зберігає свою емоційну силу та художню цілісність у будь-якому форматі презентації.

Висновки до розділу II

У другому розділі дипломної роботи було реалізовано авторську концепцію художнього оформлення роману Гарпер Лі «Вбити

пересмішника». На основі аналізу змісту, символіки та психологічного навантаження створено дизайн, що поєднує метафоричність, емоційність і сучасну візуальну мову.

Ключовим завданням стало перетворення літературних образів у візуальні символи. Теми втрати невинності, расової дискримінації, соціальної нерівності були втілені через птаха (пересмішника), червону й білу нитку, дерево, тінь і порожнечу. Центральна метафора — птах, обвитий ниткою — символізує вразливість і пригнічення. Нитка діє не тільки як графічний елемент, а як візуальний наратив, що веде читача крізь історію.

Стилістичне рішення поєднує мінімалізм і глибоку емоційність. Контраст між фіолетово-сірим фоном, білим птахом і червоною ниткою підсилює візуальну напругу. Типографіка витримана у строгому гротеску, внутрішній блок оформлений із використанням «порожнечі» як носія сенсу — тиші, страху, напруги.

Ілюстрації не повторюють сюжет, а передають настрій: фрагменти птаха (перо, крило, тінь) і змінна форма нитки відображають емоційні стани героїв. Реалізовано макети обкладинки та розгортки, підготовлено їх до друку з урахуванням технічних параметрів (СМУК, обрізи, папір, оздоблення). Створено презентаційні планшети з поясненням стилістики, композиції та ідеї.

Проект підтвердив ефективність метафоричного підходу в дизайні літератури для підлітків: візуальна мова може не лише доповнювати, а й глибше розкривати зміст твору. Таким чином, оформлення книги постає як візуальний наратив, що відкриває нову інтерпретацію класичного тексту — через співпереживання, символізм і зорову тишу.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дипломної кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне дослідження візуального оформлення художньої літератури для підлітків на прикладі роману Гарпер Лі «Вбити пересмішника». Робота охоплює як теоретичне осмислення теми, так і практичну реалізацію дизайн-проєкту з урахуванням особливостей сприйняття молодіжної аудиторії, вимог сучасного графічного дизайну та глибини літературного джерела.

У першому розділі було проаналізовано історичні аспекти книжкового дизайну, сучасні тенденції в оформленні підліткових книг, психологічні особливості зорового сприйняття у підлітковому віці, а також здійснено огляд існуючих варіантів оформлення роману «Вбити пересмішника». В результаті встановлено, що більшість візуальних рішень не враховують емоційної чутливості молоді аудиторії та часто є поверхневими з точки зору графічної символіки.

На основі цього аналізу у другому розділі було розроблено авторську дизайн-концепцію, що ґрунтується на метафорах птаха та червоної нитки як символів невинності, пригнічення, страху, болю й надії. Була сформована єдина візуальна мова проєкту, що поєднує мінімалізм, емоційну тишу, глибокі асоціації та сучасну стилістику, актуальну для покоління Z. Створено обкладинку, внутрішній блок із серією ілюстрацій, адаптовано макети до друку та підготовлено презентаційні планшети. Усі візуальні елементи функціонують не як супровід, а як паралельний емоційно-символічний наратив до літературного тексту.

Отже, дипломна робота доводить, що художнє оформлення книги — це не лише технічна чи декоративна задача, а глибокий процес інтерпретації тексту мовою візуального мистецтва. Результати дослідження підтверджують, що символічно насичений, психологічно чутливий і естетично цілісний

дизайн здатен не лише підвищити привабливість видання, а й стати самостійним інструментом комунікації з читачем.

Розроблений дизайн проєкту «Вбити пересмішника» є прикладом того, як класичний літературний твір може бути адаптований до сучасного візуального коду, зберігаючи глибину, змістовність та викликаючи емпатію в молодій читацької аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

- [1]AndreaS. The political uses of nostalgia in a Harper Lee’s To Kill a Mockingbird,
2020-URL:<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/84444/1/FINAL-Final-version-Andrea-Tveit.pdf>. C.1-80.
- [2]Bloom, H. Harper Lee’s To Kill a Mockingbird (Bloom’s Guides). — Infobase, 2009.
- [3]BookNet(2021)-URL:<https://static1.squarespace.com/static/550334cbe4b0e08b6885e88f/t/62a23f3feee57f15281df8d3/1654800193239/Canadian+Leisure+and+Reading+2021.pdf>. C.1-15.
- [4]Bringhurst R. The Elements of Typographic Style. — Hartley & Marks, 2013.PDF:https://readings.design/PDF/the_elements_of_typographic_style.pdf
- [5]Cooperative Children’s Book Center (2022).
-URL:https://minds.wisconsin.edu/bitstream/handle/1793/83587/CCBC_Choices_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- [6]Dondis D. A. A Primer of Visual Literacy. — MIT Press, 1973.
PDF:<https://smg.media.mit.edu/library/Dondis.PrimerOfVisualLiteracy.pdf>
- [7]Eco U. The Role of the Reader: Explorations in the Semiotics of Texts. — Indiana University Press, 1984 .PDF:

https://monoskop.org/images/1/1b/Eco_Umberto_The_Role_of_the_Reader_1979.pdf

[8]Eye tracking experiment using book covers. Visual data analysis in reference to mind space mapping -URL:https://www.researchgate.net/profile/Grzegorz-Osinski/publication/339901059_Eye_tracking_experiment_using_book_covers_Visual_data_analysis_in_reference_to_mind_space_mapping/links/5e6b705c458515e55576b069/Eye-tracking-experiment-using-book-covers-Visual-data-analysis-in-reference-to-mind-space-mapping.pdf

[9]Hall S. Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. — Sage, 1997.
PDF:https://fotografiaeteoria.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/05/the_work_of_representation_stuart_hall.pdf. C.240-300.

[10]Heller S., Meggs P. Graphic Design: A New History. — Laurence King, 2018.
PDF:http://www.mu branding.com/teach/wp-content/uploads/2020/06/Meggs_History_of_Graphic_Design_Fourth_E.pdf. C.18-24.

[11]Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. — University of Chicago Press, 2000.
PDF:https://ceulearning.ceu.edu/pluginfile.php/100337/mod_forum/attachment/9319/Metaphors%20We%20Live%20By.pdf

[12]Lee, Harper. To Kill a Mockingbird. — HarperCollins, 1960.
Lupton E. Thinking with Type. — Princeton Architectural Press, 2010.

PDF: https://readings.design/PDF/thinkingwithtype_ellenlupton.pdf

[13]Meggs P. B. History of Graphic Design. — John Wiley & Sons, 2016.

PDF:http://www.mu branding.com/teach/wp-content/uploads/2020/06/Meggs_History_of_Graphic_Design_Fourth_E.pdf

[14]Nielsen Book Research

(2017).-URL:https://cdn.ymaws.com/www.cilip.org.uk/resource/resmgr/cilip_events/nielsen_book_research_brochu.pdf

[15]Norman D. Emotional Design: Why We Love (or Hate) Everyday Things. — Basic Books, 2005.

[16]Piaget J. The Psychology of the Child. — Basic Books, 2000.

PDF:<https://www.alohabdonline.com/wp-content/uploads/2020/05/The-Psychology-Of-The-Child.pdf>. C.75-102.

[17]Samara T. Design Elements: A Graphic Style Manual. — Rockport Publishers, 2014.

PDF:<http://www.ferrispark.com/audio/Design%20Elements%20A%20GRAPHIC%20STYLE%20MANUAL.pdf>. C.117-130.

[18]Scholastic Kids & Family Reading Report (2019).

PDF:https://www.scholastic.com/content/dam/KFRR/Downloads/KFRRReport_Finding%20Their%20Story.pdfShields

[19]Shore L. Symbolism in To Kill a Mockingbird. — Journal of American Literature, 2018.

PDF:<https://pdfs.semanticscholar.org/ecea/60a271687d0971be6f958b26b187b03c9898.pdf>. C279-283.

[20]Thomas D. Reading Harper Lee: Understanding To Kill a Mockingbird and Go Set a Watchman. — ABC-CLIO, 2020.

[21]Tschichold J. The Form of the Book: Essays on the Morality of Good Design. — Lund Humphries, 1991.

[22]Алтухова А.В., Сорока К.В. Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації.-URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/12622>

[23]Пастівничий М. Історія книгодрукування: від рукописів до цифрової епохи.

-URL:<https://surma.com.ua/1757-istoriia-knygodrukuvannia-vid-rukopysiv-do-cyfrovoyi-epokhy.html>. С. 1-5.

[24]Рябошапка О.В. Вплив книги на формування особистості дитини.

Історичний аспект, 2020.URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_3/5.pdf

[26]Типографіка в дизайні: від шрифту до структури.

-URL:<https://iprospect.com.ua/tipografika-v-dizajni-osnovni-ponyattya-i-pravila/>.

C.1-5.

[27]Шевчук В. В. Основи типографіки та верстки. — Львів: ЛНАМ,
2020-URL: <https://issuu.com/victoryshe/docs/24-typography-1>. С.20-25.

[28]Яценко Т.О. Проблеми читання в сучасному інформаційному суспільстві.
— Київ, 2019- URL: <https://lib.iitta.gov.ua>

[29]Бровченко А. Становлення українського етнодизайну. *Молодь і ринок*.
2024. № 3/223. С.81-86.

[30]Балабуха Н.М., Здор О.Г., Радько К.В. Дизайн книги як проєктна робота
студентів спеціалізації «графічний дизайн» університету Грінченка.
АРТ-платФОРМА, 2024. 9 (1). с. 304-323.

[31]Брильов С.В., Глухенький І.І., Журавльова Н.В., Кочубей М.С.
Академічна школа в сучасних умовах: стратегії розвитку образотворчого
мистецтва та дизайну в мистецьких закладах вищої освіти України.
Українська академія мистецтва, 2024. № 35. С.104-112.

[32]Волгін Ю.Є., Єфімов Ю. В., Балабуха Н.М. Абстрактні композиції у
творчості Аркадія та Геннадія Пугачевських. *Арт-платформа*. Вип. 2(9). 2024.

[33]Єфімов Ю. В. Тенденції «яскравого мінімалізму» у сучасному графічному
дизайні. *Арт-простір*. Вип. 5. 2024

[34]Задніпряний Г. Т. Пошуки художніх рішень в європейській гравюрі доби
Відродження. *АРТ-ПРОСТІР*, КСУБГ, 2024. Вип. 1(4). с. 99-118. Карпов
V., Syrotynska N. Neuroart in the context of creativity. *Вісник Національної
академії керівних кадрів культури і мистецтва: наук. журнал*. К.: Міленіум,.
№ 1. С. 21-36.

- [35]Кардаш О. Педагогіка – провідна культура сучасності. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка*, 2024. Том 183. № 27. С.14-19.
- [36]Лихолат О. Дизайн навчальних презентацій в навчально-виховному процесі закладів освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (15), 2021. 36-48
- [37]Миронова Г. А., Карпов В. В., Романішина В. О. Секвенційне мистецтво та дизайн коміксів у жанрі вестерн. *Український мистецтвознавчий дискурс*, 2025. № 1. С. 138-146.
- [С. Mockingbird: A Portrait of Harper Lee. — Henry Holt and Co., 2006.

ДОДАТКИ А

Історичні аспекти оформлення книг

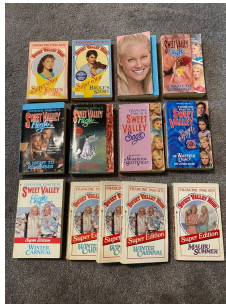

Рисунок 1.4.1- Sweet Valley Hig

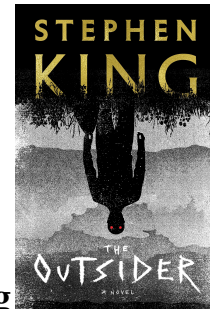

Рисунок 1.4.2-The Outsider

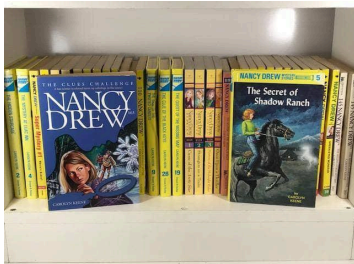

Рисунок 1.4.3-Nancy Drew

Рисунок 1.4.4- Сутінки

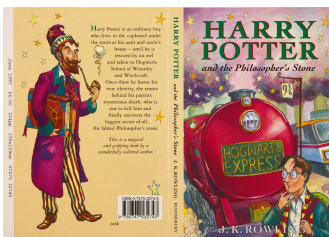

Рисунок 1.4.5- Гаррі Поттер

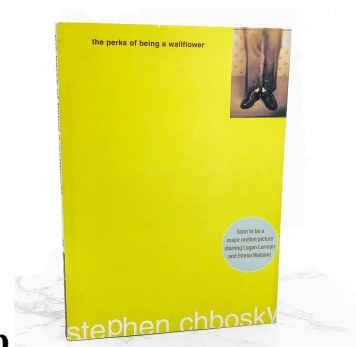

Рисунок 1.4.6- The Perks of Being
a Wallflower (Stephen Chbosky)

ДОДАТКИ В

Аналіз книжкових аналогів книги

Гарпер Лі «Вбити пересмішника»

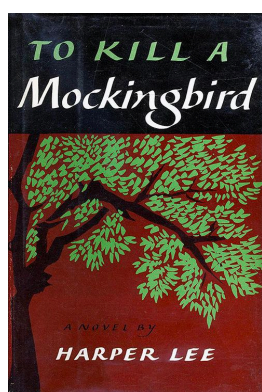

Рисунок 2.2.1

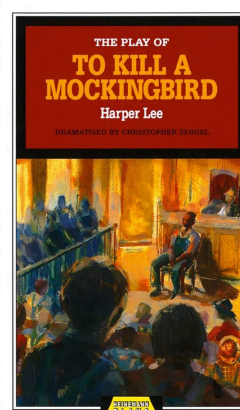

Рисунок 2.2.2

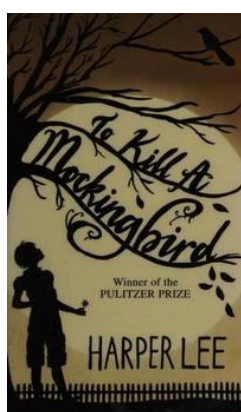

Рисунок 2.2.3

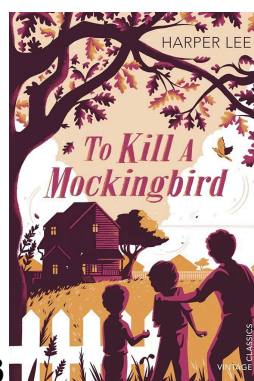

Рисунок 2.2.4

ДОДАДКИ С

Етапи мтворення дизайну книги

Гарпер Лі «Вбити пересмішника»

Рисунок 3.3.1- супер-обкладинки

Рисунок 3.3.2- обкладинка

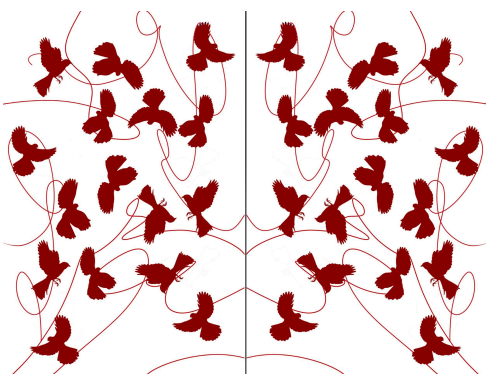

Рисунок 3.3.3- форзац

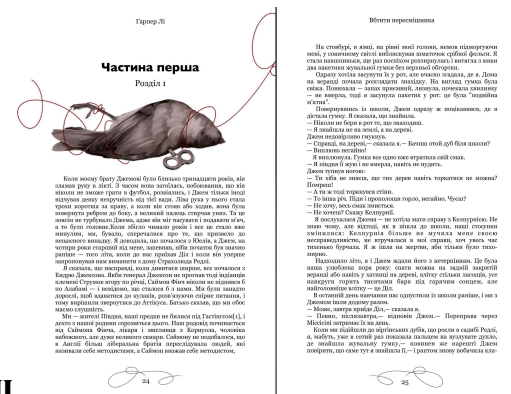

Рисунок 3.3.4- розгорт першої частини

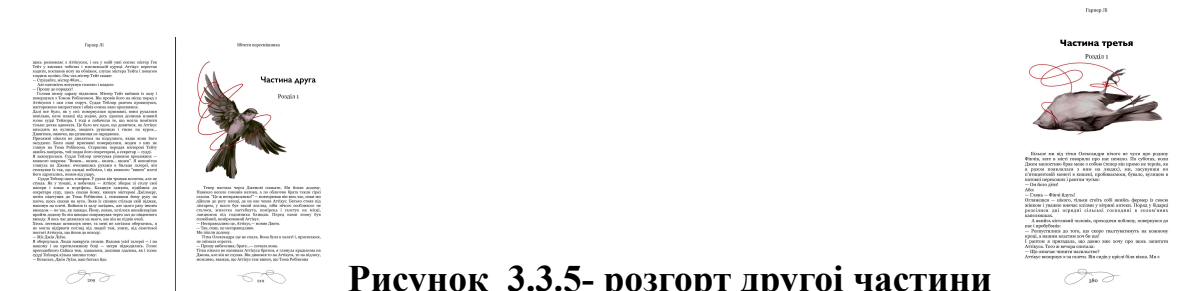

Рисунок 3.3.5- розгорт другої частини

Рисунок 3.3.5- розгорт третьої частини

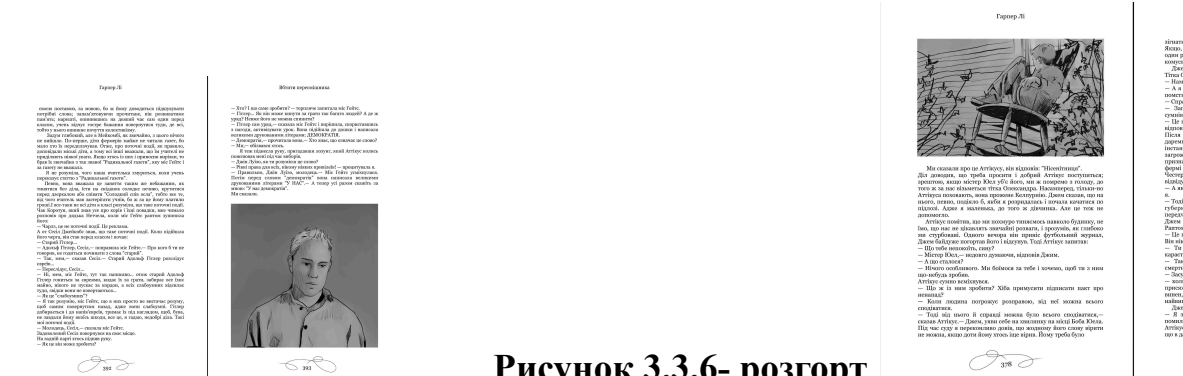

Рисунок 3.3.6- розгорт

Рисунок 3.3.7- розгорт

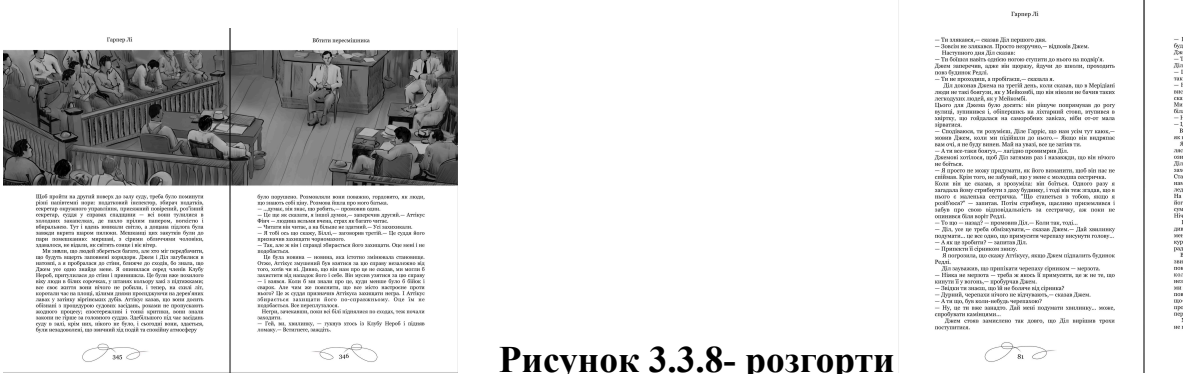

Рисунок 3.3.8- розгорт

Рисунок 3.3.9- розгорт

